

Temeljem članaka 67, 70 i 84 Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14), čl. 5 Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 116/03), odredbi protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, 2004.), Pravilnika o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima (NN 132/13), Kućnog reda i čl. 144 Statuta Srednje škole Ivana Lucića, Trogir, ravnatelj škole dana 21.06.2017. donosi

PROTOKOL O POSTUPANJU U KRIZNIM SITUACIJAMA

Članak 1.

Protokol o postupanju u kriznim situacijama (u daljnjem tekstu: Protokol) odnosi se na zaštitu djece u odgojno-obrazovnim ustanovama te prevenciju i postupanje svih radnika škole u mogućim situacijama povećanog rizika. Njime se utvrđuju obveze i odgovornosti te načini postupanja ravnatelja, stručnih suradnika, učitelja/nastavnika, učenika, ostalih djelatnika škole i roditelja/skrbnika djeteta.

Protokol treba biti izvješten na vidnom i svima dostupnom mjestu u školi. O načinima i koracima postupanja u kriznim situacijama, svih sudionika u procesu odgoja i obrazovanja, potrebno je upoznati učenike na satovima razrednika a roditelje na prvom roditeljskom sastanku svake školske godine, po potrebi i češće.

Članak 2.

Protokol sadrži:

- Definiciju i pojavne oblike nasilja
- Postupanje djelatnika škole u kriznim situacijama:
 - Postupanje škole u slučaju **vršnjačkog sukoba**
 - Postupanje škole u slučaju **nasilja među djecom**
 - Postupanje škole u slučaju nasilnog ponašanja **odrasle osobe nad odraslom osobom**
 - Postupanje škole u slučaju **nasilja prema učenicima od strane odrasle osobe u školi**
 - Postupanje škole u slučaju nasilja **prema djelatnicima škole od strane učenika**
 - Postupanje škole u slučaju saznanja ili sumnje na **nasilje u obitelji**
- Popis dostupnih savjetova i stručnjaka u SDŽ
- Evidencija o sukobima i nasilju u školi

Članak 3.

Koordinatori protokola su ravnatelj škole, pedagoginja i psihologinja. Osoba imenovana za sprječavanje nasilja u školi je psihologinja.

DEFINICIJA I POJAVNI OBLICI NASILJA

Članak 4.

Iako je pojam *nasilja* i *zlostavljanja* usko vezan za pojam *sukoba* važno je zapamtiti kako oni nisu isto značnici.

Sukob je svakodnevna pojava a nastaje kao posljedica različitosti stavova, mišljenja, želja, opažanja i vjerovanja. Iako može prerasti u nasilje, sukob sam po sebi nije ni pozitivan ni negativan.

Njegova obilježja su:

- nema elemenata navedenih za nasilništvo
- djeca i mladi ne inzistiraju da su jedini u pravu
- djeca i mladi mogu navesti razloge zašto su u sukobu
- ispričaju se ili prihvaćaju rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog
- pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe
- mogu promijeniti temu i udaljiti se od situacije u kojoj je došlo do sukoba

Članak 5.

Nasiljem i zlostavljanjem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereno prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka, učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršavanja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i odražava neravnotežan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca).

Definirajući čimbenici nasilja su:

- namjera da se drugome nanese šteta ili ozljeda
- intenzitet i trajanje (opetovano nasilničko ponašanje)
- moć nasilnika (nesrazmjernost s obzirom na dob, snagu, brojnost)
- ranjivost i nemoć žrtve
- manjak podrške
- posljedice

Nasiljem među djecom i mladima smatra se:

- **namjerni uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku bez obzira da li je kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda** (udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i sl.)
- **psihičko i emocionalno nasilje** prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece (prijeteći pogledi, posramljivanje, omalovažavanje i sl.)
- **verbalno nasilje** (ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje i sl.)
- **socijalno nasilje:**
 - namjerno zanemarivanje ili isključivanje iz skupine kojoj dijete/učenik pripada
 - zanemarivanje ili isključivanje iz sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli
 - širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika
- **seksualno uznemiravanje** (neželjeni fizički kontakti, dobacivanje, neprimjereni komentari i sl.)
- **elektroničko nasilje** (*eng. cyberbullying*; **uznemiravanje putem interneta ili mobilnih telefona** preko društvenih mreža, e-mail poruka, poziva, SMS/MMS-a, uhođenjem, lažnim predstavljanjem, iznošenjem privatnih podataka, snimanjem bez dozvole, skidanjem i manipulacijom fotografija i sl.)
- **kulturalno nasilje** (vrijeđanje na nacionalnoj, rasnoj i religijskoj osnovi)
- **ekonomsko nasilje** (oduzimanje stvari ili novca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari i sl.)
- **dovođenje djeteta u podređeni položaj** ponižavanjem, naređivanjem ili zahtijevanje poslušnosti
- **sva ostala ponašanja počinjena od djeteta ili mlade osobe kojima se drugom djetetu/osobi namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota**

U svim slučajevima nasilja među djecom škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske u listopadu 2004. godine.

POSTUPANJE DJELATNIKA ŠKOLE U KRIZNIM SITUACIJAMA

Članak 6.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU *VRŠNJAČKOG SUKOB*A

U slučaju vršnjačkog sukoba svaki *djelatnik škole dužan je*:

- odmah prekinuti sukob među djecom,
- obavijestiti o sukobu razrednika, stručne suradnike ili ravnatelja škole,

- razrednik, stručni suradnik ili ravnatelj će obaviti razgovore sa sukobljenim učenicima,
- dogovoriti će s učenicima da se međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće pobijediti, dogovoriti eventualnu nadoknadu štete,
- tražiti od učenika da popune odgovarajući obrazac o događaju,
- u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima razrednik i stručni suradnik će pozvati roditelje u školu s ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku,
- prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad, pedagoška i/ili defektološka pomoć) u školi ili izvan škole u dogovoru s roditeljima/skrbnicima,
- ako učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, ne prihvaća restituciju, škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu sa Statutom,
- u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja, škola će postupiti po čl. 7. ovog Protokola.

Članak 7.

POSTUPANJE U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM

U slučaju nasilja među djecom u školi svi **djelatnici škole** dužni su:

- odmah prekinuti nasilno ponašanje učenika,
- odvojiti učenike,
- pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje,
- obavijestiti o događaju razrednika, stručnog suradnika ili ravnatelja.

U slučaju *prijave* ili *dojave* o nasilju među djecom **koordinatori protokola** dužni su:

- odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine nasilje prema djetetu,
- po potrebi zatražiti pomoć drugih djelatnika ili pozvati policiju,
- u slučaju teže fizičke povrede ili pretpostavke da je liječnička intervencija potrebna
 - pozvati službu hitne liječničke pomoći,
 - prepratiti/osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe liječniku te sačekati liječnikovu preporuku o daljnjem postupanju,
 - sačekati dolazak djetetovih roditelja/skrbnika,
- obavijestiti roditelje/skrbnike djeteta te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima događaja,
- obavijestiti roditelje o mjerama i aktivnostima koje će se poduzeti,
- odmah po prijavi/dojavi nasilja obaviti razgovor s djetetom koje je žrtva nasilja,
- u slučaju da je postojala liječnička intervencija uz dogovor s liječnikom obaviti razgovor s djetetom čim to bude moguće,

- s ciljem potpore i osnaživanja djeteta te prorade traumatskog doživljaja, roditelje/skrbnike djeteta, koje je žrtva vršnjačkog nasilja, izvijestiti o mogućim oblicima stručne i savjetodavne pomoći djetetu u školi i izvan nje,
- obaviti razgovor s drugom djecom i odraslim osobama koje imaju spoznaju o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja,
- ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod druge djece koja su svjedočila nasilju, savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom radi pomoći djeci/svjedocima nasilja,
- što žurnije obaviti razgovor s djetetom koje je počinilo nasilje, ukazati djetetu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja,
- tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li dijete neke okolnosti koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvijestiti Centar za socijalnu skrb (u daljem tekstu CZSS), a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju ili nadležno državno odvjetništvo, a škola će poduzeti sve mjere za pomirenje djece i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u školi,
- pozvati roditelje/skrbnike djeteta koje je počinilo nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar škole ili izvan nje (centar za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovališta i slično) i izvijestiti ih o obavezi škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS, Uredu državne uprave SDŽ, policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu,
- o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima voditi službene bilješke i odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima,
- o događaju izvijestiti Nastavničko vijeće škole.

Članak 8.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILNOG PONAŠANJA **ODRASLE OSOBE** **NAD ODRASLOM OSOBOM U ŠKOLI**

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (roditelja učenika, nepoznate osobe, djelatnika škole) prema drugoj odrasloj osobi u školi (roditelju učenika ili djelatniku škole) te u slučaju da postoje informacije da odrasla osoba u prostor škole unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost osoba i imovine u školi, djelatnik škole koji ima tu informaciju ili je nazočan mora:

- odmah pokušati prekinuti nasilno ponašanje;
- upozoriti osobu koja se nasilno ponaša na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja tj. unošenja opasnih predmeta u prostor škole i zatražiti od nje da napusti prostor škole;
- ako u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja škole, stručnog suradnika ili drugog djelatnika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje i obavijestiti policiju;
- ako uspije prekinuti nasilno ponašanje, odmah o tome obavijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika;
- događaju obavijestiti policiju, CZSS i županijski ured za obrazovanje, kulturu i šport te Odjel za sigurnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA UČENICIMA OD STRANE ODRASLE OSOBE U ŠKOLI (UČITELJA, RODITELJA, DRUGIH DJELATNIKA ŠKOLE, NEPOZNATIH OSOBA)

Članak 9.

U slučaju kada postoji sumnja ili je učenik doživio zlostavljanje od strane odrasle osobe u školi (djelatnika škole, svog roditelja ili roditelja drugog učenika odnosno nepoznate osobe) djelatnik škole obvezan je:

- odmah pokušati prekinuti nasilno postupanje prema djetetu,
- ako u tome ne uspije, odmah pozvati ravnatelja, stručnog suradnika škole ili drugog radnika škole kako bi pokušali prekinuti nasilno ponašanje prema djetetu i obavijestiti policiju,
- ako uspije prekinuti nasilno ponašanje prema djetetu, o tome obavijestiti ravnatelja ili stručnog suradnika škole,
- upozoriti osobu koja se ponaša nasilno na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati je o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS, policiji, Uredu državne uprave SDŽ te Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa,
- stručni suradnik dužan je obaviti razgovor s djetetom odmah po saznanju o događaju s ciljem normaliziranja osjećaja djeteta i sprečavanja dugoročnih posljedica traume te tijekom razgovora s djetetom voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja supotpisuje,
- kada stručni suradnik obavi razgovor s djetetom ravnatelj, stručni suradnik, razrednik ili član Nastavničkog vijeća trebaju o događaju odmah obavijestiti roditelje djeteta (ili drugog roditelja ako se jedan od roditelja nasilno ponašao prema vlastitom djetetu) i pozvati ih da dijete odvedu kući te ih informirati o eventualnoj potrebi uključivanja djeteta i roditelja u savjetovanje i stručnu pomoć u školi ili izvan nje,

- u slučaju da je dijete ozlijeđeno ili postoji sumnja da bi moglo biti ozlijeđeno, treba ga odmah odvesti na liječnički pregled, pri čemu s njim u pratnji ide roditelj (ako je dostupan) ili predstavnik škole ili CZSS.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA PREMA DJELATNICIMA ŠKOLE OD STRANE UČENIKA

Članak 10.

U slučaju da je djelatnik škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika škole on treba o tome izvijestiti ravnatelja ili stručne suradnike škole koji će:

- razgovarati s učenicom u prisustvu razrednika i voditi službenu zabilješku o razgovoru,
- odmah obavijestiti roditelje učenika te ih upozoriti na neprihvatljivosti takvog ponašanja,
- prema učeniku poduzeti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu sa čl. 144 Statuta škole,
- uključiti učenika u stručni tretman u školi ili u dogovoru s roditeljima u ustanovi van škole,
- o svemu izvijestiti CZSS i Ured državne uprave SDŽ, a po potrebi i policiju,
- ako je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi, zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pismenom bilješkom (na propisanom obrascu) izvijestiti Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa,
- u slučaju da bilo kojem nasilnom ponašanju u prostoru škole svjedoče drugi učenici, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj ili stručni suradnik su dužni osigurati stručnu pomoć tim učenicima,
- dužni su savjetovati se s nadležnom i stručnom osobom koja ima iskustva u radu s traumatiziranim osobama o potrebi i načinu pružanja stručne pomoći svjedocima nasilja.

POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA NASILJE U OBITELJI

Članak 11.

U slučaju da djelatnik škole dobije informaciju ili sumnja da je dijete unutar obitelji izloženo ili svjedoči nasilnom ponašanju nekog člana obitelji ili je zanemareno, taj djelatnik je dužan, odmah o tome obavijestiti razrednika, ravnatelja i stručne suradnike škole koji će odmah:

- ukoliko je dijete povrijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se pretpostavlja da je takva intervencija potrebna odmah pozvati službu hitne

medicinske pomoći ili otpratiti ili osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe liječniku te sačekati liječničku preporuku o daljnjem postupanju,

- obaviti razgovor s djetetom ako je dostupno i tijekom razgovora upoznati dijete s daljnjim postupanjem,
- pozvati djetetove roditelje odmah na razgovor i upoznati ih sa značajnim saznanjima i informacijama koje djelatnici škole posjeduju – ako je dijete zlostavljao jedan roditelj, upoznati s time drugog roditelja,
- upozoriti roditelje na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja i informirati ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom CZSS, policiji i Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i šport te nadležnom općinskom državnom odvjetništvu,
- ako su roditelji spremni za suradnju, uključiti ih u savjetovanje unutar škole ili im preporučiti odgovarajuće ustanove,
- ako je dijete zlostavljano od oba roditelja ili postoji sumnja na takvo zlostavljanje, odmah obavijestiti o tome CZSS i postupati dalje u dogovoru sa CZSS,
- ako roditelji odbijaju suradnju, o tome informirati CZSS, Ured državne uprave SDŽ,
- tijekom razgovora s djetetom stručni suradnik mora voditi službenu zabilješku koju uz ravnatelja potpisuje i stručna suradnica koja je obavila razgovor i razrednik ili druga povjerljiva osoba,
- surađivati s nadležnim CZSS i djelovati usklađeno u cilju dobrobiti djeteta,
- osobe koje ne postupaju u skladu sa ovim člankom prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 116/03) čine prekršaj.

POPIS DOSTUPNIH SAVJETOVALIŠTA I STRUČNJAKA U SDŽ

Članak 12.

Pri Centru za socijalnu skrb:

- ✓ **Savjetovanište za djecu, omladinu, brak i obitelj**
Split, Matoševa 10, tel. 384-364
- ✓ **Tim za psihološke krizne intervencije SDŽ**
Split, Matoševa 10, tel. 384-364

U Zavodu za javno zdravstvo

- ✓ **Savjetovanište kod teškoća u učenju i ponašanju**
Omiška 27, tel. 483-177
- ✓ **Savjetovanište za mlade**
Bijankinijeva 13, tel.315-683

U Poliklinici za djecu s teškoćama u razvoju

- ✓ **dr. Silvana Krnić, dječji psihijatar**
Trg hrvatske bratske zajednice bb, Split, tel. 480-330

EVIDENCIJA O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

Članak 13.

Škola vodi posebnu Evidenciju o sukobima i nasilju u školi a sadrži sljedeće obrasce:

- **Obrazac za dojavu** sastavni je dio ovog Protokola. Kada je riječ o prijetnjama nasiljem ili o nasilju u školi, zbog čega je škola uključila i policiju, o takvim situacijama je potrebno prvo usmeno, a zatim i pismenom bilješkom izvijestiti kontakt osobu u Uredu državne uprave SDŽ. **Usmenu obavijest** Uredu može dati svaki djelatnik škole, a **pismenu obavijest** kao i eventualnu izjavu za medije isključivo ravnatelj škole.
- **Obrazac evidencije o sukobima i nasilju u školi** popunjava član Nastavničkog vijeća koji je nazočio ili bio obaviješten o događaju neposredno nakon istog. Sastavni je dio izvješća škole o događaju.
- **Obrazac za opis događaja** popunjava svaka osoba (učenik, nastavnik/učitelj ili drugi djelatnik škole) **koja je izazvala sukob ili nasilje**, neposredno nakon događaja te ga predaje ravnatelju ili stručnom suradniku škole. Taj obrazac je sastavni dio izvješća škole o događaju.

OBRAZAC ZA DOJAVU

Škola	
Tel./Fax.	
Adresa	
Ravnatelj	
Datum	
Osoba koja je doživjela nasilje	
Osoba koja je počinila nasilje	
Datum i vrijeme događaja	
Mjesto događaja	
Posljedice događaja	
Poduzete mjere	
Tko šalje informaciju	

OBRAZAC ZA EVIDENCIJU O SUKOBIMA I NASILJU U ŠKOLI

Datum	
Sudionici događaja	
Mjesto i vrijeme događaja	
Opis događaja	
Poduzete mjere	
Osoba koja prijavljuje događaj	

OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA

Škola	
Datum	
Mjesto i vrijeme događaja	
Opis događaja	
Što mislim o uzrocima događaja	
Moje mišljenje o poduzetim mjerama	
Što ću poduzeti nakon događaja	
Druga moguća rješenja/ prijedlozi	

Potpis sudionika

Potpis stručne osobe

Članak 14.

Škola godišnjim Planom i programom predviđa provođenje aktivnosti prevencije nasilja i promicanja modela nenasilnog rješavanja sukoba te zaštite prava učenika.

Članak 15.

Ovaj Protokol stupa na snagu danom objave na oglasnoj ploči i sastavi je dio Kućnog reda škole.

Ravnatelj

mr. sc. Jakša Geić

KLASA:012-04/17-01/75

URBROJ:2184-31-01-17

Trogir, 21.06.2017.